

В.А. АЛЕКСАНДРОВА, Н.В.АРТЕМЕНКО, НТУ «ХП», Харків

РОЛЬ І МІСЦЕ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕОЗБРОЄННЯ В СИСТЕМІ РОЗШИРЕНОГО ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ.

У статті приділена увага оцінці технічного переозброєння основних фондів. Розглянуті проблеми такої оцінки і основні напрями та комплекс заходів технічного переозброєння.

In the article attention is spared to the estimation of technical rearmament of capital assets. The problems of such estimation and basic directions and complex of measures of technical rearmament are considered.

Відтворення основних фондів є складовою частиною всієї системи розширеного відтворення в масштабах всього суспільства. Розширене відтворення в натурально-речовій формі основних виробничих фондів, зв'язаних засобів праці, що представляють нерозривно, здійснюється в процесі нового будівництва, розширення, реконструкції і технічного переозброєння підприємств, що діють.

Кожна форма розширеного відтворення основних фондів має свої особливості, переваги і недоліки. Жодна з них не може бути абсолютизована як єдина або як якнайкраща, а також протиставила іншим.

Новим будівництвом є процес створення нових підприємств шляхом зведення будівель, споруд, монтаж устаткування, транспортних засобів і так далі на нових площах. До нового будівництва (новобудовам) відноситься будівництво підприємства, будівлі, споруди, здійснюване на нових площах і за спочатку затвердженим в установленому порядку проектом.

В результаті нового будівництва створюється комплексна сукупність матеріально-речових елементів основних фондів, яка не може бути створена при інших формах відтворення основних фондів.

Основними недоліками нового будівництва є великі одноразові капіталовкладення що відволікаються на тривалий період, повільне освоєння виробничих потужностей, необхідність нового контингенту робочої сили, а також у зв'язку з впливом науково-технічного прогресу відбувається швидке моральне старіння засобів праці і технології.

Розширення підприємств, що діють, як форма відтворення основних фондів, провидиться з метою збільшення випуску продуктами, одночасно з тією, що випускається на існуючих потужностях. "До розширення підприємства, що діє, відноситься здійснюване за затвердженим в установленому порядку новим проектом будівництво других і подальших черг підприємства, що діє, додаткових виробництв, а також нових, або розширення існуючих цехів основного виробничого призначення з будівництвом нових або розширенням (збільшенням пропускної спроможності) допоміжних і обслуговуючих виробництв, що діють, хозйств і комунікацій на території підприємства, що діє, або площах, що примикають до неї". [1]

Перевага розширення перед новим будівництвом полягає в скороченні будівництва, але не знімає решти всіх недоліків тих, що відносяться до нового будівництва.

Збільшення уваги до реконструкції підприємства, що діє, як формі часткового відтворення основних фондів пояснюється поряд причин: більше питома вага витрат на устаткування, витрати на одиницю продукції менше, використовуються наявні кадри.

Реконструкція дозволяє підприємствам широко використовувати накопичені у минулому дорогі види основних виробничих фондів, а перш за все їх пасивну частину (будівлі, споруди і ін.)

У визначенні суті реконструкції, також як і технічного переозброєння, немає єдності. Останніми роками висунуто більше 30 визначень, багато хто з яких значною мірою відрізняється один від одного за змістом.

Частина економістів вважає, що реконструкція - це оновлення серцевини основних фондів шляхом заміни устаткування новим ефективнішим.

Інші розглядають реконструкцію підприємств, що діють, як процес, що представляє комплекс заходів щодо часткового відтворення активних і пасивних елементів основних фондів на новій технічній основі .

Найбільш точно визначення, на мій погляд дане В.М. Самковим: "Реконструкція - це комплекс планових заходів щодо повного або часткового переобладнання, перевлаштуванню виробництва за єдиним проектом на новій технічній основі".

Необхідність проведення технічного переозброєння підприємств, що діють, пов'язана перш за все з розвитком науково-технічного прогресу

під впливом якого безпосередньо відбувається моральне старіння основних фондів. З іншого боку, в результаті науково-технічного прогресу відбувається моральне старіння предметів праці, вживаних технологій.

До технічного переозброєння підприємств відноситься комплекс заходів: по підвищенню техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів і ділянок на основі впровадження прогресивної техніки і технології, підвищенню рівня механізації, автоматизації виробничого процесу в цілому, заміні застарілого і фізично зношеного устаткування продуктивнішим, по вдосконаленню організаційної структури і управлінської служби підприємств [2].

В даний час технічне переозброєння повинне здійснюватися саме по цих основних напрямках:

- реконструкція цехів, що діють, і об'єктів (будівництво нових і розширення існуючих цехів, підсобних і обслуговуючих об'єктів замість ліквідовуваних);

- впровадження прогресивної технології, прогресивної техніки, застосування нового вигляду сировини і матеріалів;

- підвищення рівня механізації виробництва (основних і допоміжних робіт);

- автоматизація виробництва (основних і допоміжних робіт);

- модернізація технологічного устаткування, що діє;

- вдосконалення організації виробництва і управління (зокрема на основі впровадження сучасної обчислювальної техніки, оргтехніки, прикладних програм).

Основна мета технічного переозброєння - підвищення ефективності виробництва, зниження питомих експлуатаційних витрат, віднесених на одиницю продукції або роботи (послуги).

Таким чином технічне переозброєння підприємств створює умови для максимального наближення виробництва, що діє, до сучасних технічно передових підприємств, інтенсифікує виробництво, дозволяє зменшити наслідки екстенсивного розвитку промислового виробництва.

Список використаних джерел: 1. Бюлетень нормативних актів міністерств і відомств СРСР, 1975 №5, с.47. 2. Самсонов в.С., Вяткин М.А. Економіка підприємств енергетичного комплексу: Учеб.пособіє для вузів. - М.:Высшая школа, 2001. 3. Економіка підприємства: Підручник / Под.ред. Сафронова н.А. - М.: Юріст', 2001. 4. Завлін П.Н. Інноваційний менеджмент. - М.: Інфра-М, 2000.